

Adriana Toacsen în recitalul *Encore*: un tur de forță al bisurilor

(text de Vlad Ghinea, câștigătorul Premiului I la
Concursul Național de Critică Muzicală „Mihail Jora”, 2023)

Când ne gândim la bis, înțelegem o piesă de scurtă durată pe care un interpret o oferă în dar publicului la finalul unui recital sau concert. Ce se întâmplă atunci când mai multe astfel de miniaturi constituie programul în sine al unui recital? Pianista Adriana Toacsen a lansat această întrebare în anul 2023, când a implementat proiectul *Encore*, ce și-a propus prezentarea pe scenele din țara noastră a nu mai puțin de 12 bisuri semnate de compozitori români contemporani. Mai mult decât atât, proiectul a presupus și organizarea unui concurs de compoziție pentru tineri, patru dintre lucrările câștigătoare fiind incluse în programul recitalurilor desfășurate de pianistă. Ultimul dintre acestea a avut loc în data de 8 noiembrie 2023, la Sala mică a Ateneului Român, în contextul celei de-a XVIII-a ediții a Festivalului Internațional *Meridian*.

Pe tot parcursul evenimentului, pianista Adriana Toacsen s-a regăsit în postura de dublu narator, relatând experiența studierii fiecărei lucrări în parte înainte de „povestirea” propriu-zisă a muzicii. Naturalitatea discursului pianistei a sugerat intenția de a realiza un recital-lecție, fapt ce denotă și experiența acumulată de-a lungul implicării în numeroase proiecte educative, dedicate în special copiilor (precum spectacolul muzical-teatral *Poze și pozne*).

O bună parte a programului a fost alcătuită din lucrările unor compozitori deja aflați în plină maturitate creatoare. Am remarcat că unele piese au împărtășit intenția de explorare a dimensiunii expresive și pline de mister, de pildă *Debumesquise* de Diana Rotaru, care a deschis recitalul, cu trimiterile la creația lui Debussy, cărora li s-au atribuit nuanțe mai întunecate în registrul grav. O atmosferă asemănătoare s-a configurat și în cadrul *Sturm und Drang*, miniatură compusă de Sabina Ulubeanu, al cărei titlu a anunțat intenția de conturare a unui fir muzical caracterizat de intensitate dramatică.

Prin lirismul pronunțat al liniilor melodice din *Le Vent de Transylvanie* de Dan Dediu, pianista a putut să își etaleze larga paletă expresivă, dublată de stăpânirea tehnicii din pasajele de virtuositate, implicând uneori și bătăi din palme. Tot în zona lucrărilor de virtuositate s-a situat și *Mirror Spiders* de Șerban Marcu, o piesă remarcabilă prin „păienjenişul” traseului atribuit fiecărei mâini, ca spre final să creeze imagini vizuale sugestive ale arahnidelor prin lovirea ușoară a pianului cu degetare. Pe de altă parte, Sebastian Androne-Nakanishi a imaginat în *Lip of Fate* o desfășurare meditativă, deosebit de expresivă, întreruptă numai de un *crescendo* care a condus către un climax impresionant, ce parcă a dorit să sugereze intensitatea spirituală.

Trei miniaturi au explorat limitele posibilităților tehnice pianistice, dar și integrarea noilor tehnologii. Deși melodică a avut un aspect simplu, diversitatea timbrală a constituit un element cheie în configurarea lucrării *Pendulum* de Cătălin Crețu, a cărui strategie componistică a constat în configurarea unui dialog între pianul preparat și mediul electronic. Câteodată, un recital evidențiază coincidențe surprinzătoare în materie de alegeri componistice: atât Gabriel Mălăncioiu (în *Typoncello*), cât și Cristian Bence-Muk (în *Schizophrenia*) au conturat construcții muzicale de virtuositate în care au presărat strigături și interjecții ce încearcă serios concentrarea interpretului, dar rezultatul spectaculos garantează uimirea publicului.

Nici lucrările premiate în cadrul concursului *Encore* nu s-au lăsat mai prejos. În *Allemande à la Chopin*, Andrei Virgil Popescu a reimaginat discursul baroc într-un dans îmbogățit de virtuositatea brillantă a stilului chopinian, la rândul său amplificată de complexitatea unei scriituri pianistice moderne. O lume coșmarescă, dominată de anxietate și groază, a fost recreată muzical de Rubin Szabó Bászai Lovász în *Malneirophrenia* prin structurile disonante și pasajele ce amintesc de virtuositatea pianistică (demonică) a lui Franz Liszt. Am descoperit o fascinantă reinterpretare a vântorii vremurilor contemporane în *Vertij* de Andrei Petrache, unde desfășurarea de tip *perpetuum mobile* de virtuositate a conținut și savuroase comentarii în stil jazz sau *boogie-woogie*. Finalul recitalului a adus în prim plan lucrarea *Old Women*

Falling Out a Irinei Perneș, remarcabilă prin caracterul său cinematografic, conferit în special de pantele suitoare și coborâtoare.

Creionând o adevărată călătorie muzicală, recitalul *Encore* a lăsat o impresie puternică asupra publicului reunit în Sala mică a Ateneului Român, care a rămas fermecat de posibilitățile creative ale limbajului muzical contemporan. Nu a lipsit nici componenta umoristică, datorită intrării neașteptate la mijlocul programului a grupului *The Mad Hatterpillars* din cadrul Festivalului *Meridian*, ce au amuzat publicul prin dansul lor însoțit de ritmuri tribale. Tot acest spectacol nu ar fi fost posibil fără forța expresivă a Adrianei Toacsen, pianista configurând un adevărat tur de forță al bisurilor contemporane.